

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . . . K 26—
za en mesec 2—20
za Nemčijo celoletno . . . 29—
za ostalo inozemstvo . . . 35—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24—
za en mesec 2—
V upravi prejema: mesečno . . 1—70
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto 7—
za Nemčijo celoletno . . . 8—
za ostalo inozemstvo . . . 12—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.
Povsem oznanila, zabavke, razneznice itd.:
enostolpna pettivrsta po 18 vin.
== Poslano: ==
enostolpna pettivrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenredni na-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun:
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Pred koncem druge balkanske vojske.

Carigrad, 16. septembra. Bulgarski delegati so se že odpovedali Lozengradu. Pričakuje se, da Bulgarija prizna Turčiji tudi Dimotiko. Jutri se po vsej priliki vprašanje meje definitivno uredi. Tako se v kratkem konča zadnja faza druge balkanske vojske.

Pred kitajsko-japonsko vojsko?

Bruselj, 15. septembra. Iz Šanghaja poročajo, da je izbruh vojne med Japonsko in Kitajsko le še vprašanje kratkih dni. Na Japonskem je razburjenost tako velika, da se ljudske strasti tudi z zadoščenjem iz Pekinga ne bodo dale potolažiti. Tudi nekatere zapadno-nemške veletrgovine so bile posvarjene, naj vpiče povečane japonske bojevitosti ne prevzamejo dalekosežnih obveznosti.

Newyork, 15. septembra. »Sun« poroča iz Šanghaja: V Nankingu je ljudstvo zopet napadlo štiri Japonce, ko so zapuščali konzulat. En Japonec je ubit. Konzulati v Nankingu so nujno zahtevali vojaško varstvo. V Šanghaju je večina Japoncev zbežala v japonski in ruski konzulat.

Peterburg, 15. septembra. Iz Irkutska javljajo, da je na sibirski in južnomandžurski železnici ves blagovni promet zaradi vojaških transportov ustavljen. Oficijozno izjavljajo, da se čete prevažajo zaradi manevrov.

Peking, 15. septembra. Japonska vlada zahteva še, da kitajska vlada odpokliče generala Čangsuna iz Nankinga.

Pariz, 15. septembra. Pariški »Herald« brzojavlja iz Tokija: Japonski vojni minister je ukazal, da se vpoklicanje rezervnikov pod orožje mora nadaljevati, dasi je Kitajska odnehala.

Tokio, 16. septembra. Dve japonski križarki sta odpluli proti Nankingu. Pri Kvangčensu-u je prišlo med Kitajci in Japonci do spopada. Japonske čete so napravile mir.

Hrvatsko vprašanje.

Zagreb, 16. septembra. Kraljevi komisar baron Škerlec je odpotoval v Budimpešto, da z merodajnimi krogi konfira glede razpleta hrvatske kri-

ze. Kakor se zagotavlja, so tozadevna pogajanja ugodno potekla.

Poizkušen atentat na slovensko posest.

Maribor, 15. septembra 1913.

Na okoliški šoli Krčevina-Lajtersperg se dogajajo zadnji časi slučaj, ki so popolnoma podobni turško-ogrskim razmeram. Vrste se škandali, kot jih še nismo doživeli. Nadučitelj, renegat Tomaž Wernitznigg, varovanec Schulvereina, član Volksrata in politični varovanec c. kr. okrajnega šolskega sveta in njega načelnika pl. Weissa, hoče uničiti tamošnjo slovensko šolo.

Do nedolgo tega je bila krčevinsko-lajtersperška šola utrakvistična ali pravzaprav slovenska. To pa je Nemce in nemškutarje silno bodlo. Tako dolgo so rovarili, da so dobili nemške paralelke. In sedaj se je začela gonja, gonja na življenje in smrt zoper slovensko šolo. Najprvo so jo hoteli prestaviti nekam proti Pesnici blizu Dervušekove opekarne, da bi ne imela dovolj otrok. Ko so se temu Slovenci pod vodstvom S. K. Z. odločno uprli, je šola ostala v starih prostorih. Reklo se je, da bodo nemške paralelke prestavljene proč v neko novo stavbo. A tudi to se ni zgodilo. Letos se je k dosedanji šoli prizidala nova stavba, in sicer zadaj na dvorišču stare šole. Določeno je bilo, da pride v te prostore nemška šola, slovenski razredi pa ostanejo v dosedanjih prostorih. A zgodilo se je drugače. Čez noč je v soboto bila slovenska šola deložirana, vržena na dvorišče in to menda na povelje renegata Wernitznigga. Vse vun, kar spada k slovenski šoli! In ko se je nato v nedeljo, dne 14. t. m., in v ponedeljek, dne 15. t. m., vršilo zapisovanje otrok, slovenski starši niso bili o tej protipostavni izpremambi poučeni. Za nemško šolo se je vpisovalo v prostorih nekdanje slovenske šole, dočim je bilo vpisovanje slovenskih otrok zadaj na dvoriščnem poslopju, česar slovenski starši niso znali.

Wernitzniggov namen je bil jasen: Vsi starši bodo pripeljali svoje otroke v nemško šolo, tam se jih bo vpisalo in slovenska šola bo ostala brez otrok. Eksistenca slovenske šole bi bila s tem gotovo uničena, Wernitznigg, Volksrat, okrajni in krajni šolski svet, Schäffer, Pessl in pl. Weiss bi svoj namen dosegli.

Že so starši v ponedeljek zgodaj v jutro vodili svoje otroke v šolo. Že je Wernitznigg čakal na svoj plen, kakor roparski jastreb na pišče, že si je mel veselo roke, češ, sedaj sem uničil predmestno okoliško

slovensko šolo, sedaj je vaš napor, Slovenci, zaman. Res, če bi se bili starši pustili sami, bi mnogi neuki viničarji verjeli sladkim besedam nemškutarskih agitatorjev in bi dali vpisati svojo deco v nemško Wernitzniggovo mučilnico. A k sreči je bila Slovenska kmečka zveza po nekaterih starših opozorjena na prelečo nevarnost in je takoj poslala nekaj svojih ljudi na lice mesta, da pojasnijo slovenskim staršem, kam se jim je obrniti. Med temi odposlanci sta bili tudi dve korajžni slovenski gospodični. Ti dve sta nedaleč od šole pripovedovali — bilo je med pol 8. in 8. uro — kje se vpisujejo slovenski otroci in kje je vhod v dotično sobo; kar prileti na ulico ves razjarjen in razgret od svete nemške jeze nadučitelj renegat Wernitznigg. Kar nad obe mirno stoječi Slovenki ga vodi njegova »pravična« jeza. V svojem odurnem tevton-skem tonu je začel vpiti, kričati in tuliti kot kak divjak nad mirmima dekletoma. Kričal je, naj se takoj pobereta proč, naj zapustita to »sveto« mesto, da ju bo dal zapreti, da bo šel po župana in policaja itd. A hudo jo je skupil! Slovenki nista hoteli oditi, smejali sta se divjaku porogljivo in mu dale v odgovor par tako vročih, da so jo g. Wernitznigg odkurili. Navzoči starši so majali z glavami in dejali: »Ne, k take-mu divjaku in neotesancu mi svojih otrok ne damo v šolo. In mnogi, ki bi se sicer vpisali v nemško, so dali svoje otroke vpisati v slovensko šolo.

Obe Slovenki sta korajžno, kljub Wernitzniggovim grožnjam in neolikanim pret-njam, korakali pred šolo po Kokošineko-vem drevoredu gor in dol. Še parkrat so se odprle duri šole in pokazala se je jezična postava renegata Wernitznigga, a Slovenki kljub njegovemu vpitju nista zapustili svo-jega pozorišča. In tudi potem, ko je Wernitznigg naročal na cesti nekemu možakar-ju: »Diese zwei Damen agitieren für die windische Schule, gehen sie den Bürger-meister und Gemeindediener holen.« tudi tedaj naši Slovenki še nista izginili.

Predrznost, neotesanost in zbesnelost Wernitzniggova je znak poosebljenega renegatstva. Tako divjega »olikanca« še nismo videli. Tako je torej pri nas v Av-striji: kar čez noč se vrže slovenska šola iz svojih prostorov, starši se o novem lo-kalu ne obveste z namenom, da se njihovi otroci polové v nemško šolo; tako naj se naša stara last, slovenska šola, uniči, samo vsled želje nemškutarjev! In če se najdejo dobri ljudje, ki staršem pravilno svetujejo, pa si dovoljuje v svoji nemški oliki nadučitelj take nesramnosti! C. kr. oblasti, kje stel? Ali naj bo slovenska deca brez šole, brez pouka na ljubo Volksratu in Schulvereinu?

In starši so prihajali z otroci. Oni dve gospodični pa svojega hvaležnega dela nista več vršili sami, ampak pridružil se jima je še nek Slovenec. Sedaj se je videla vsa Wernitzniggova korajža v pravi luči! Ko je videl, da imata Slovenki — »die Damen« — spremljevalca, si ni več upal na svitlo, v šoli je sikal od jeze. A pač, pokazal se je še, in sicer, ko se je nehalo zapisovanje. Poslal je dva mlada človeka — biciklista — za našimi, ki so se vračali v mesto. Kakor da bi se nemškutarji bali za življenje Slovencev, spremljali so slo-venko trojico po vseh ulicah, kjer so le-ti šli. In še pred hišami, kjer so se naši mu-dili, so čakali. V mestu se jim je potem pri-družil še tretji in tako je šlo naprej. Vemo, kaj bi ti ljudje radi, a ne bodo nas! Paša nemškutarski — Wernitznigg — ne raz-burjaj se! Slovenska šola je bila, ko tebe ni bilo tukaj in bo še ostala! Zavednost naših okoliških staršev nam je porok za to. Naša organizacija si je vzgojila več vrlih slovenskih rodbin, katere širijo narodno zavest. Povemo vam: Ugnati se ne damo, če se Wernitznigg in vsi njegovi še deset-krat bolj penijo od jeze.

LETOŠNJE VELIKE VAJE.

Tabor, 15. septembra. Današnji dan je bil zato presenetljiv, ker so vajo predčasno končali. Zmagala je Auffen-bergova stranka. Po prekinjeni vaji se je ukazala nova vaja in sicer napad dveh armad proti sovražniku, ki se markira. Čete, ki se nahajajo v mane-verskem ozemlju, bodo tvorile štiri ar-made; dve bosta predstavljali napa-dalca, dve pa sovražnika. Višje povelj-stvo za ofenzivo določenih armad pre-vzame prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand sam, načelnik njegovega generalnega štaba bo načel-nik generalnega štaba Conrad Hötzen-dorf. Prvič se izvede v avstroogrski ar-madi vaja v tako velikem slogu, prvič pa prevzame tudi vodstvo vaj prestolo-naslednik. Dozdaj nista niti cesar niti prestolonaslednik sama poveljevala. Govori se, da je nadvojvoda prestolo-naslednik poveljstvo zato prevzel, ker je bil pred kratkim imenovan za gene-ralnega inspektorja vse oborožene sile in je hotel zato prvo priliko izrabiti, da sam vodi pri vajah del zbrane ar-made. Odtrobili bodo vaje najbrže dne 17. t. m. opoldne.

Praga, 15. septembra. »Bohemia« poroča: Trdi se, da namerava po kon-čanih vajah general pehote pl. Auffen-berg stopiti v pokoj. Nadalje se govori, da namerava tudi načelnik generalne-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslove-nil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

»Ali je moja stvar?« je skomizgnil z rameni, »eden kriči, drugi joče in nič ne uboga.«

»Ker je še neumen... Mihaelova že gre,« in naglo je pospravilo posode z mize.

Ko sta se pozdravili in komaj da je sedla, je že pritekla sosedova hčerka Jaguša in se opravičevala, da je prišla tako pozno, Šelog je pa šel napregat konje.

Ko je sedala na voz in še s sedeža je naročala gospodinjo Jaguš, naj skrbi za otroke, hišo, krave, teleta... med potjo sta pa neprenehoma opominjali druga drugo, če ni morda katera kaj pozabila, če je vse v redu, kakor treba.

Vštric hiše okrajnega glavarja so se ustavili vozovi iz Tesne in pet žensk se je pripravilo, da gredo prosit, da bi smeli postaviti križ. Vsaka je imela v roki poln jerbas. Ko so ondotni Judje to zagledali, so se začeli približevati,

povpraševali so, kaj imajo in pričeli kupčevati.

»Pojdite, nimamo nič na prodaj,« je zaklicala Mihaelova in sunila od jer-basa Judovo roko.

»No, kako da nič, ako pa imate ne-kaj v jerbasu... jaz kupim, mati.«

»Zate nimam nič,« je zamrmrala je-mo.

Ko tudi druge ženske niso marale prodati, je vprašal neki posebno rado-veden Jud:

»Mati, za koga pa imate vi te reči? Morda za glavarja?«

»Kaj tebi mar?« odvrnila je druga.

»Vam pa jaz povem, da glavar ne jemlje takih reči, raje prodajte nam, njemu pa dajte denar.«

»Boš šel, ti...« je zaklicala neki kmet.

»No, čemu kričati, če ni treba, ni treba; takega blaga dobi pri nas.«

»Vikta!« zašepetal je Šelog, ko je odhajal, »pazi in previdna bodi z jezi-kom...«

»Ne boj se, saj vem, da grem k raz-bojnikom,« se je nasmehnila možu.

»Saj se ne bojim za sebe, ampak za tebe, Vikta.«

»Nič mi ne bo... ne bo se upal biti... pojdimo torej,« se je obrnila k ženskam.

Med potjo so sklenile, da bo bolj varno, ako gredo najprej h glavarjevi ženi ter jo, kakor je svetovala Vikta, pridobe z darovi.

Prišle so na dvorišče, koder so, kot po navadi, hodili stražniki, čakali kmetje in Judje.

Ko so kmetje zagledali pet nosečih žensk, so si takoj mislili, da prihajajo z veliko prošnjo, a eden izmed njih je povedal Vikti, da je glavar doma ter jo vprašal:

»S kakšno prošnjo pa ve?«

»E, to je naša babja stvar...« in pustila je druge in svoj jerbas na dvo-rišču, sama je pa šla v kuhinjo poiz-vedovat.

Kmalu se je vrnila in zašepetala drugim:

»Naša je pri njem v službi, pojdimo v kuhinjo.«

Služkinja je bilo oblečena po mest-no in na vprašanje, kakšna je glava-rica, je odgovorila:

»Ni hudobna ženska, četudi je Mos-kalka, samo skopa je.«

»Hm... ali ima otroke?«

»Celo krdelo, petero jih je in kriče, da ušesa bole, zdaj hodi pa s šestim.«

»Mora biti skopa, ako jih mora to-liko preživeti in vzgojiti,« je spregovo-rila ena izmed žensk.

»Kako pa z možem?« je vprašala Vikta.

»Po navadi jo uboga, čeprav kriči in razsaja.«

»Torej veste kaj,« obrnila se je Vik-ta k tovarišicam, »postavimo tu na mi-zo, kar ima katera. Vzela bo, ker je skopa, pa tudi to je dobro, da je v dru-gem stanu.«

Položile so na mizo štruče masla, sira, zelenjavo, jajca, na tla pa piščeta, mlade race in gosi.

»Kot rojakinja,« je rekla Vikta služ-kinji, »nam stori še to prijaznost in prosi gospo v kuhinjo ter reci za nas dobro besedo.«

Tudi brez prošnje bi to storila, saj smo rojaki. Res, da je gospod prepove-dal prihajati v kuhinjo s prošnjami h gospej, toda bo že kako. Vzela bo go-tovo, meni je zelo žal, da imate tako škodo,« je rekla in pogledala nevoščlji-vo na darove, hm... povejte, za kaj hočete prositi.«

»Gre nam za križ ob poti.«

»Oj, to bo težko,« je vzdihnila, »to-da morda vam ona pomore.«

Kmalu je prišla v kuhinjo nizka ženska v ponošeni nočni suknji, zani-kрно počesana ter je pogledala na mizo, na perutnino, ki se je nemirno pregiba-la po tleh, in vprašala:

»Česa pa želite?«

ga štaba Conrad pl. Hötendorf odstopti in da mu bo sledil generalni major Csicsics, ki se je kot ataše udeležil ruskojaponske vojske.

KONFERENCA AVSTRIJSKEGA EPISKOPATA.

Solinograd, 15. septembra. Letošnje konference avstrijskega episkopata se prične začetkom novembra v dunajski knežadškofijski palači. Episkopat povabi starosta avstrijskih cerkvenih knežev solnograški kardinal Katschthaler. Na konferenci bodo razmatrali tudi cerkvena vprašanja, ki se tičejo juga monarhije in so v zvezi z zadnjimi dogodki na Balkanu, o katerih se zdaj tudi pri apostolski stolici v Rimu posvetujejo.

PRED ZASEDANJEM BOSENSKO-HERCEGOVSKEGA SABORJA. — ORGANIZACIJA STRANKE PRAVA DOVOLJENA.

Sarajevo, 15. septembra. Bosensko-hercegovaška vlada je odnehala glede na vprašanje ustanovitve klubov stranke prava. Člani Udruge so pred dvema dnevnoma sklenili, da dokler vlada ne odneha glede na ustanovitev pravaških klubov, člani Udruge ne vstopijo v nameravano delovno večino. Nato je pa vlada preklicala svojo prepoved glede na ustanovitev pravaških klubov.

POMAŽAROVANJE NA HRVAŠKEM.

Zagreb, 15. septembra. Dve aferi vzbujata osobito zdaj, ko se toliko govori o sporazumu med Mažari in Hrvat, splošno pozornost. Prva se tiče seznama telefonskih naročnikov. Še pod banom dr. Tomasićem so bile v Zagrebu velike poulične demonstracije, ker je bil seznam sestavljen mažarsko. Dr. Tomasić je interveniral v Budimpešti. Ogrska vlada je to kršitev pogodbe takrat popravila. Zdaj je pa zopet izšel seznam s samomažarskim besedilom, kar je Hrvat umevno zelo razburilo. Druga afera je pa še resnejša. V Zagrebu je obstajala dozda ena sama mažarska ljudska šola za otroke železničarjev. To šolo je zdaj ravna lastništvo ogrskih državnih železnic razširilo v petrazrednico. Peti razred je pa ogrski naučni minister pripoznal za prvi razred srednje šole, ker se tudi latinščina poučuje. Jasno je, da so tako lokavo po ovinkih ustanovili mažarsko srednjo šolo, ne da bi jo bila hrvaška vlada dovolila. Težko bi mogla hrvaška vlada tudi dovoliti mažarsko srednjo šolo, ker bi to bilo v protislovju z avtonomno hrvaško šolsko postavo. Hrvatsko časopisje zahteva, naj vlada takoj nepostavno mažarsko srednjo šolo zatvori. Tu z veliko napetostjo pričakujejo, kako se ti zadevi rešita, ki pač ne moreta Skerletzu pridobiti zaupanja.

INDUSTRIJCI OBSODILI NAŠO ZUNANJO POLITIKO.

Ustje, 15. septembra. Včeraj je tu zborovala 26. glavna skupščina osrednje zveze avstrijskih industrijcev; danes pa zborujejo avstrijski in nemški industrijci v Lipskem. Brez razprave in z velikim odobravanjem so sprejeli

Vikta se je priklonila, poljubila gospej roko, kar so posnemale tudi druge; ko so se pa postavile pri vratih v vrsto, je stopila nekoliko naprej in izpregovorila:

»Prišle smo do jasne gospe z veliko prošnjo za milost in usmiljenje, kajti ako nam jasna gospa ne pomore in se za nas ne postavi, nimamo več druge pomoči.«

»Zakaj pa gre? Gotovo za moze.«

»Ne upale bi se priti k jasni gospej radi naših mož, naj si vsak pomaga sam... me smo noseče ženske, h komu naj se zatečemo, ako ne k jasni gospej? Moški ne rode otrok in radi tega ne razumejo, da se pri porodu gre za življenje in smrt in da je vedno težko in nevarno.«

Tovarišice govornice so vzdihovale in pokimavale z glavami, pa tudi gospa sama je postala otožna in je sočutno pogledala po navzočih ženskah, Vikta je pa govorila dalje:

»Kakor vsaki ženski, je tudi nam potreba varstva in pomoči božje in radi tega smo sklenile, postaviti ob poti križ na večjo slavo božjo in na korist nam revnim ženskam, da si izprosimo milost in usmiljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa. Potrebne papirje imamo že narejene in našo prošnjo tudi. Prosimo torej jasno gospo, da bi gospodu glavarju rekli dobro besedo, da bi dovolil nam, nosečim ženskam, postaviti znamenje Gospodove muke.

Ko je končala, se je poklonila in poljubila gospej roko, za njo pa še vse druge.

(Dalje.)

sledeči predlog člana gosposke zbornice W. Ginzkerja glede na vodstvo in zastopstvo naše zunanje politike: Ko je zaključena perioda vojnih dogodkov, smatra avstrijska industrija, da je upravičena in dolžna z vso resnostjo izjaviti, da smatra smer naše zunanje politike za zgrešeno. Namesto da bi zunanja politika delovala za gospodarsko ekspanzijo, je postopala ravno nasprotno in je iztisnila našo trgovino iz njenega staroobičajnega in dragocenega posestnega stanja. Zahtevamo, da se določi zunanji politiki smer, da se bo mogel prebitek naše produkcije izvažati v inozemske trge.

VPRAŠANJE OBISKA KRALJA PETRA NA DUNAJU.

Dunaj, 16. septembra. Avstroogrski poslanik v Belgradu Ugron pride na Dunaj, da konfirira z merodajnimi krogi glede eventualnega obiska kralja Petra na Dunaju.

STRANKARSKI SHOD NEMŠKE SOCIALNE DEMOKRACIJE.

Jena, 15. septembra. Strankarski shod nemške socialne demokracije je pričel danes svoje stvarne razprave. Za načelstvo je poročal poslanec Scheidemann, ki je izvajal, da bodo z vso silo pospeševali mladeniško organizacijo in da bodo izvolili komisijo, ki bo proučevala agrarna vprašanja. Govornik se je nato pečal z vprašanjem splošne stavke in naglašal, da se more taka akcija mas le glede na prusko volilno pravo izvesti in da se mora z vprašanjem splošne stavke računati. Splošno stavko bomo imeli tisto uro, ki nam bo boj voditi zapovedala. Prusko ljudstvo si trajno ne pusti vsega dopasti.

Balkanski dogodki.

BOJI SRBOV Z ALBANCIMA.

Bari, 15. septembra. Iz Skadra se poroča, da je došel s Kosovega neki Albanec, ki so ga ranili Srbi v zadnjih bojih. Mož pripoveduje, da so Srbi povabili glavarje gorskih rodov k sebi, da se o važnih vprašanjih z njimi posvetujejo. Glavarji so se na sestanek podali, pri katovi jih je pa zajel močan srbski oddelek, ki je streljal nanje. Več Albancev je bilo ubitih, ostali so pa bili ranjeni. Nadalje se poroča, da oblegajo Malisori Tuzi in da se vsak dan bijejo boji.

OBMEJITEV SEVERNE ALBANIJE.

Skader, 15. septembra. Člani mednarodne komisije, ki naj določi mejo med Črnogoro in Albanijo, se še danes podajo na mejo, da jo prično določevati.

SRBI, ČRNOGORCI IN GRKI.

Belgrad, 15. septembra. Srbsko-grški in srbsko-črnogorski spor se ugodno reši. Grki so zavzemali stališče, da se morajo besede mesto, vas in kraj natančno vzeti in da n. pr. mesto Gjevrgjeli samo pripade Srbiji, južna okolica pa Grški. Srbi so pa tolažili tako, da se pod Gjevrgjeli ne sme samo mesto razumeti, marveč tudi posesti meščanov v okolici. Atenska vlada se je končno pridružila naziranjju Srbov. V kratkem določijo srbsko-grško mejo definitivno. — Tudi srbsko-bulgarska obmejna komisija svoje delovanje kmalu dovrši. — Tudi glede na pogajanja o srbsko-črnogorski meji se kmalu doseže sporazum. Diference so nastale, ker so tako Srbi kakor Črnogorci zahtevali mesto Prizren, Djakovico in Peč. Srbija je voljna ta mesta Črnogori izročiti, a le pod pogojem, da bi Srbstvo zato škode ne trpelo radi Albancev. Srbska vlada je zato Črnogori predlagala tesno zvezo Srbije s Črno gorom, da se za Črno goru odstrani albanska nevarnost. Zdelo se je že, da sklene Črna gora unijo, a iz dinastičnih razlogov so imeli v Cetinju proti pretesni zvezi s Srbijo pomisleke, da bi smotrena belgrajska politika črnogorskih src ne odujila sedanji črnogorski dinastiji. Srbska vlada je zato izvajala posledice in izjavila, da Prizrena, Djakovice in Peči Črni gori ne odstopi, ker dvomi, če je črnogorska armada sama močna dovolj kako albansko vstajo v teh krajih potlačiti. Baje je že Isa Bojlićinac zopet več vstaških čet organiziral. Albanski nevarnosti tudi v Cetinju ne podcenjujejo. Črnogorski brigadir Bezović v Peči je na primer obvestil srbskega majorja Mesića, da naj brezobzirno neglede na črnogorsko-srbsko mejo proti Albancem operira. Sploh tudi v Cetinju nič več na razsodišče ne mislijo, marveč hočejo obmejne diference naravnost skupno s Srbijo rešiti.

Belgrad, 15. septembra. »Politika« poroča, da se čez dva ali tri tedne prične zopet o črnog.-srbski meji pogajati, kar se v Belgradu iskreno pozdravlja.

DR. DANEV.

Sofija, 15. septembra. »Agence telegraphique bulgaire« poroča: Belgrajska poročila, da pride dr. Danev radi veleizdaje pred sodišče, so popolnoma izmišljena.

DR. PACAK UMIRA.

Dunaj, 15. septembra. Iz Kutne Gore se poroča, da umira bivši minister dr. Pacak.

KOLERA V BOSNI IN V SLAVONIJI.

Zagreb, 15. septembra. V okuženem ozemlju je zopet 18 oseb na znakih kolere obolelo. V Bošnjakih od 4. t. m. nadalje ni bilo nobenega novega slučaja. Najbolj okužen je zdaj Kocmin v Slavoniji, kjer je zadnje dni zopet deset oseb za kolero zbolelo. V Mitrovici je obolela neka z Ogrskega došla deklica, v Vukovaru pa dr. Štefan Klinger, ki se je udeležil vojske na Balkanu; v Belovaru je pa obol el neki iz Tuzle došli trgovinski potnik.

Sarajevo, 15. septembra. V Brčki sta zopet dve osebi za kolero umrli.

KOLERA NA OGRSKEM.

Budimpešta, 15. septembra. Notranje ministristvo poroča, da je v provinci zopet obolelo 12 oseb na znakih kolere.

OTROČJE ODPOČIVALIŠČE NA SEMMERINGU.

Dunaj, 15. septembra. Notranje ministristvo je dovolilo dr. Kuppelwieserju na Dunaju, da sme ustanoviti otročje odpočivališče na Kreuzbergu v semmerinškem gorovju.

ROFARSKI UMOR V LWOVU.

Lwov, 15. septembra. Včeraj je neki neznanec zaklal in oropal 24letno branjevko Weissstein, pri kateri je kupoval sadje.

VSTAJA V MEDINI.

Garigrad, 15. septembra. Radi agrarnih vprašanj je izbruhnila v Medini vstaja. Turška vlada je odposlala vojake v Medino.

NOVA HELMSKA GUBERNIJA.

Helm, 15. septembra. Ustanovitev nove helmske gubernije je izvedena in se je ta dogodek praznoval z velikim slavljem.

OROPANA NEMŠKA VARIETETNA PEVKA V PETROGRADU.

Petrograd, 15. septembra. Dva elegantno oblečena moška, ki sta se predstavila kot grof in kot baron, sta nemško varietetno pevko Eberhard zvalila v neko sobo, kjer sta jo oropala.

MENELIK ŠE ŽIVI. — LAHI V ABESINIJI.

Rim, 15. septembra. »Giornale d'Italia« objavlja, da abesinski cesar Menelik še živi, a da vlada cesarica Toutou, ker cesar boleha na paralizni. Na abesinskem dvoru je v službi veliko Italijanov; inženir Castagnu je bil še pred dvema letoma minister za javna dela, odvetnik Balassari pa zunanji minister. Ko so izvedli reorganizacijo, so ministri postali Abesinci, a bivši laški ministri so ostali na dvoru kot svetovalci vlade.

Dnevne novice.

— **Shod rekrutov pri Sv. Joštu nad Kranjem** se je dobro obnesel. Zbralo se je v nedeljo nad 100 k vojakom potrjenih fantov iz vseh krajev. Duhovno opravilo je imel g. ravnatelj Ivan Traven, ki je v lepem govoru opozarjal fante na nevarnosti, ki prete pri vojakih verskemu in npravnemu življenju. Po sv. masi se je vršilo pred cerkvijo zborovanje. Prvi je govoril g. Karol Kokalj, superior c. kr. vojne mornarice. Razjasnil je fantom, da se tudi po vojaških predpisih ne sme zaničevati versko prepričanje in pošteno življenje. Najvažnejša dolžnost vojaka je pokorščina nasproti predstojnikom. Zanesljivo pokorščino pa je iskati le v Bogu zvestem kristjanu. Nato sta govorila še gg. jurišta Janez Perne in Jožef Basaj, oba doslužena vojaka. Priporočala sta fantom, da vojaška leta porabijo ne le v korist države, ampak tudi v lastno korist. Naj omenjamo, da je večina rekrutov prejela sv. zakramente in da so se vsi obnašali dostojno. Srečen je bil tedaj ta predlog g. župnika Mikša na pastoralni konferenci v Kranju in le priporočamo, da bi se sličen shod sklical vsako jesen.

— **V okr. cestni odbor v Št. Vidu nad Ljubljano** je bil v nedeljo g. Anton Belec, župan, soglasno izvoljen.

— **Za občino Jezica in Št. Jakob** je bil v nedeljo g. Anton Vilfan, po domače »Aleš« z dvema tretjinama glasov izvoljen v okr. cestni odbor.

— **Razpis učiteljske službe.** Na dvo-razrednici v Šturiji je razpisano nadučiteljsko mesto. Rok za prošnje do 13. oktobra.

— **Dom na Vršču se zapre 22. kimovca** za to leto. Za slovo priredi podružnica v Kranjskigori izlet na Vršč v nedeljo, dne 21. t. m.

— **Iz uradniške službe na južni železnici.** Postajenačelnik v Postojni je postal višji revident Ivan Gnezda. — Premješeni so: Asistent Teodor Drove-
nik iz Maribora v Ljubljano in uradniški aspirant Valentin Celan iz Postojne v Rakek. V službo je kot uradniški aspirant sprejet Ignac Ranzinger (Logatec).

— **Tramvajski štrajk v Zagrebu** traja dalje. Ker se kljub pozivu nobeden štrajkujočih uslužbencev ni oglašil za sprejem, je družba sklenila najeti popolnoma novo osebje. Skušalo se bo nastaviti samo Hrvate.

— **Za boj proti jetiki** namerava hrvaška deželna vlada s sodelovanjem zagrebske mestne občine uvesti večjo akcijo.

— **Umrli je v Zagrebu 71letni** glasbeni učitelj in koralist v zagrebski stolnici cerkvi Ivan Nep. Strnad, rojen Čeh. V stolnici je deloval celih 43 let.

— **Oblak se je utrgal** med postajama Ivan in Konjica v Bosni. Naliv je bil tako silen, da je železniški progo v dolgosti 600 m zasulo do 2 m visoko s kamenjem in zemljo. Železniški promet je silno oviran, ker morajo potniki prestopati in iti peš čez nasipino.

— **Aretiran poštni načelnik.** V Osijeku so aretirali poštnega načelnika Manojlovića, ker se je dognalo, da je poveril mnogo denarjev, ki so jih ameriški izseljenci poslali svojim domačim. Prisvojil si je tudi nek tuj po pošti poslani revolver.

— **Mažarska šola v Osijeku.** Dr. Vladimir Kovačević, ki je v »Narodni Obrani« s številkami dokazal, da mažarsko šolo v Osijeku obiskuje večina hrvaška mladina, je mestnemu svetu podal vlogo, naj mestna občina prevzame nadzorstvo nad hrvaško mladino, ki obiskuje tuje šole.

— **Novomeški zagovornik svetnik Smole na zatožni klopi.** Toži ga radi žaljenja časti orožniški stražmojster iz Čermošnice, da je kot zagovornik nasproti drž. pravdniku trdil, da je stražmojster tatu Pachingerja prisilil, da je zločin priznal, ker ga je orožnik suval. Priča drž. pravdnik Kremžar popiše cel dogodek, raztolmači pogovor in poudarja, da je bil zagovornik zelo vsiljiv, da je vedno silil v njega in slednjič razžalil orožnika. Pri dne 13. t. m. vršči se obravnava je zagovornik deloma dokazal resnico, deloma pa poudarjal, da je imel kot zagovornik po določitih zagovorniških navodil uporabiti vsa sredstva v prid pooblaščenca, da torej ni ravnal v svojem lastnem interesu ali v namenu koga žaliti. Sodišče ga je oprostil.

— **Kapelnik je odšel,** namreč iz Novega mesta. Mož je bil zelo nacionalen in je pošiljal prispevke »Südmarki«.

— **Ljubezniv mož.** V Zabji vasi blizu Novega mesta živi mizar Murn s svojo ženo v vednem prepiru in sovrastvu. Zato pa ima mož tudi dovolj vzroka. Dne 14. t. m. mu je žena zopet ušla od doma — z njo je šlo tudi nekaj kronic. Prišedša v Novo mesto že »v rožcah«, je zašla v gostilno k »Vinski trti«. Tu je dobila svojo sošolko Nečimer. Pili in pili sta ter čakali. Sin pa jo je opazoval pri vrtnih vratih. Ko le ni mogel dočakati matere, je skočil po očeta. Ta je v razburjenosti jel Nečimerko obdelavati. Razbil je literosko steklenico na njeni glavi ter jo tudi po tleh valjal, da je omedlela. Hotel jo je daviti, kar so pa preprečili domači. Murnovka mu je ušla, Nečimerovka pa so morali polivati, da se je zavedla. Murn se bo moral zagovarjati pred sodnijo, kakor se je že večkrat moral. Murn je skupuh in premožen, posoja denar po 10%. Žena pa to uporablja včasih kako kronco stisne. Nečimer je težko poškodovana.

— **Krka in crknjeno živali.** Čez Novo mesto teče lena Krka. V njej vidiš vsak čas kako crknjeno žival, tu crknjenega prašiča, tam mačko, psa, pa tudi ovco. Naši ljudje vso crkvino pomečejo v Krko, mi se pa koplremo v tej luži in jo požiramo. Zelo dobro bi bilo, da bi se radi tega kaj ukrenilo. To store ljudje, mislim, le radi konjaderske pristojbine, ne mislim pa, da bi to storili vsled malomarnosti. Kaj takega, mislim, da ne vidiš povsod — zato upam, da se tudi v Novem mestu to opusti.

— **Novomeški kolodvor.** Dne 11. t. m. sem se šel po kolodvoru in slišal nekega uradnika v nemškem jeziku pripovedovati: »Heute ist alles beim Gerichte, alles wird geklagt, die Deutschen halten besser zusammen, wie die »Bindischen«. — Radoveden sem bil, kaj se je pripetilo in zvedel, da sta se uslužbenca Jerančič in Tscharf sporek

la. Očitala sta si raznovrstne pikantnosti in si slednjič skočila v lase ter se prav temeljito potolkla. Treba je bilo pomoči, da se nista še huje. Oba sta morala k zdravniku. Zdravnik pa je zadevo ovadil. Državno pravdnštvo ju je citiralo. Ker pa nobeden noče biti kriv, je poklicalo priče. — Isti dan, ko se je to godilo v gostilni Müller, je pa v Novem mestu pomagal pri natakariju kolega prejšnjih dveh, to je Može. Bil je dokaj dobre volje. Zato je vedno nagovarjal Potočarja, posestnika iz Potočarske vasi, naj menja konje za par volov, katere ima neki Klemenčič. Ta dva sta bila prišla ravno v gostilno. Potočar je bil zadovoljen in je dejal, da prida 100 K. — Teh 100 K je izročil Možetu. Može je posređoval pri kupčiji — potem se pa zgubil iz gostilne. Ko je prišel nazaj, ga je Potočar opomnil, naj izroči bankovec menjalcu. Ta pa je odgovoril, da ga nima več, da naj ga preiščejo. Ker to niso hoteli storiti, je šel sam po orožnike in jih pripeljal v gostilno — seveda bankovca za 100 K niso dobili, ker ta čas je bil že na varnem. Može pravi, kako bi zamogel on vzeti bankovec, ker je pri železnici in ima tam večkrat po 10.000 K v roki. Ali bo ta izgovor kaj pomagal, se pa ne ve.

— **Rudniški arhiv v Idriji.** Pod tem poglavjem je izšla v Vašem cenjenem listu z dne 21. avgusta t. l., št. 191., kritika, vsled katere pošljem resnici na ljubo sledeči popravek: Radi prevelike namnožitve sedaj brezpomembnih uradnih listin je c. kr. ministrstvo za javna dela odredilo skartiranje istih. Po skrbni in vestni izvršitvi tega dela se je povabilo gospoda muzejskega ravnatelja dr. Mantuanija v Ljubljani, da pregleda in eventualno prevzame listine, katere so za izločitev eventualno za uničenje namenjene. To povabilo je prejel gospod dr. Mantuani posebno radi tega, ker je v zadevi dobave starin, ki so bile v lasti rudniškega ravnateljstva, nekaj let preje za deželni muzej uspešno posređoval. S tem činom je bila naloga rudniškega ravnateljstva pravilno dovršena. Neglede na obsežno večletno delo so se z dobrohotno podporo gospoda rudniškega predstojnika, dvornega svetnika Billeka, manj obsežne listine administrativnega, ne rudarskega značaja, posebno zaznamovane, in da se ni delo skartiranja zavleklo, pregledovale izven uradnih ur. Te zaznamovane listine se niso le pri rudniku ohranile, ampak tudi interesiranim, višjim duhovskim in juridičnim osebam v pregled prepustile. Obširna, v zadnjih letih zbrana in do sedaj le v malem obsegu objavljena zanimiva dela pričajo, da ni res, da bi erar ne bil pokazal nobenega zmisla za porabo arhivnih aktov, dasi arhivne študije nikakor ne spadajo v delokrog državne industrijalnega podjetja. O zametavanju in hranitvi listin v kritikovanem zmislu ni nič znanega, odslej pa po dokončanem skartiranju in vknjiženju je vsaka zloraba izključena. Kar pa se je pred več desetletji vsled nerazsodnosti v Idriji in drugod zgodilo ali zgoditi moglo, ne zadeva več sedanjosti. Rudniški muzej, ki obstoja od zadnjih let, ima lepo urejeno in zelo obširno mineralogično in geologično zbirko ter ne zanima samo strokovnjaka, ampak vsakega omikanca, ki ima za naravoslovno vedo zanimanje in razumnost. Neumevno je torej, zakaj se gospod kritik, če ima res kaj veselja do naravoslovja, tako močno zanima le za oni prostor v gradu, ki služi kakor v vsakem večjem poslopju, da se ohranijo v njem najraznovrstnejše manjvredne, ne več nujno uporabne stvari in se radi tega v šali imenuje muzej. Nekaj malo stvari, ki so jih Francozi po njih begu iz Idrije še pustili, je bilo oddanih z dovoljenjem ministrstva primerno njih namenu, in sicer zadnja partija deželnemu muzeju v Ljubljani. Na vse razstave, tako tudi na letošnjo Adrijo-razstavo na Dunaju in umetniško obrtno razstavo v Lipskem, so se poslali docela le novi, pri rudniškem ravnateljstvu napravljene razstavni predmeti rudarske stroke. Ni torej res, da bi se slike in drugi za rodni kraj važni predmeti pošiljali po razstavah, ne da bi se vrnili. Nasproti navajam, da se je pred nekaj leti skušalo 18 starih slik, last rudnika, po domačem umetniku restavrirati, a ker se je delo popolnoma ponesrečilo, je bilo na novo oddano z znatnimi stroški prve mu restavriranju pri zbirki slik v c. in kr. umetniško - historičnem dvornem muzeju na Dunaju. Vrh tega se je pomnožilo tudi to zbirko z nakupom specifičnih idrijskih slik, prav tako se je tudi knjižnica bogato izpolnjevala. Gospod kritik markira dalje v svojem dopisu nedelavnost baje nevedčega tujca, katerega vsaka neumnost bolj zanima kakor delo za ljudstvo. Koliko je vred-

na ta trditev, je razvidno iz sledečega: Glavno delo pri ministrstvu in pri tukajšnjem rudniku se koncentrirajo na strokovnjsko in gospodarsko izpopolnitev rudarskih, žgalniških in drugih strojnih naprav ter izboljšanje obratnih dispozicij, da rudnik ne podleže v konkurenčnem boju proti živosrebrnim rudnikom v Španiji in Italiji, ki delajo pod ugodnejšimi geologičnimi razmerami. V tem obsegu se razvijajo vsa dela, brez zavisti, kakor jo gospod kritik omenja. S tem trudapolnim delom se hoče idrijski rudnik obvarovati pred propadom. S številkami se dá namreč dokazati, da bi bil rudnik s prejšnjimi obratnimi napravami spričo gospodarske povzdige delavstva, blagotvornih naprav, padanja cen srebra in podražitve materijala ter obratnih sredstev lansko leto zaključil s prav majhnim dobičkom, letos celo z izgubo. Nadalje presojati o tem, kaj pomenijo za obstoj mesta Idrije in bližnje okolice do sedaj izvršena in za prihodnost nameravana dela, oziroma preuredbe rudnika, je ravno tako nepotrebno, kakor o ljubeznjivi besedi »neumnost«, ki jo je gospod kritik rabil za izvršena dela pri rudniku v označenem prizadevanju. Ne da bi o namenu kritike še bolj razmišljali, priporočamo gospodu kritiku edino, naj si ogleda svet z odprtimi očmi ter tudi sam poprime za delo v prid človeštva. S praznim besedičenjem brez koristnega učinkovitega dela se ne bo ustreglo našemu ljudstvu, ki se naj dvigne v blagostanje in kojega obstoj je zagotoviti, še manj pa pomagalo. — Idrija, dne 12. septembra 1913. — Ivan Tušar, c. kr. rudniški kontrolor.

— **Razstava in semenj.** Dne 25. t. m. se vrši v Sodražici pri Ribnici, kakor lansko leto, prvi semenj na Kranjskem, združen z razstavo za plemeno goved, in sicer za krave, telice, male in velike bike muricidolske, muredolske in montafonske pasme. Kakor kaže, bo udeležba mnogoštevilna ter bode na prodaj zlasti veliko telic, tudi brejih, ter večjih in manjših bikov. Živina, ki se pase na zadružnem pašniku, bode tvorila posebno skupino, da se lahko vsak prepriča o uspehu od lanskega leta. Kdor potrebuje lepo in dobro kravo, telico ali bika sivga plemena, naj se potruži dne 24. t. m. v Sodražico, kjer si bo lahko zbral žival po svojem okusu. Pa tudi drugi živinorejci iz Gorenjske in Notranjske naj bi si ogledali razstavo, ker jim gotovo ne bo žal. Lansko leto je bilo prignano okoli 400 glav, samih lepih živali. Tudi se je precej živine prodalo po primerni ceni. Za letos se je nadejati kupcev iz Dalmacije. Razstava se prične ob 11. uri popoldne, prodaja živine pa ob 1. uri popoldne. Na zahtevo se pošljejo vozovi k vlakom na postajo Orteneg proga Grosuplje—Kočevje.

— **New-York.** V newyorški naselbini dobro znani in priljubljeni župnik rev. Anzelm Murn je prestavljen na novo slovensko faro v South Bethlehem, Pa., kamor je že odpotoval. Rev. Murn je opravljal službo pri fari sv. Nikolaja na 2. cesti v New-Yorku tri in pol leta; deloval je ves čas za povzdigo tukajšnje slovenske cerkvene občine in je bil osobito naklonjen slovenskemu in tamburaškemu društvu »Domovina«, koje mu je priredilo odhodnico. Sedaj bo pastiroval pri šele na novo ustanovljeni župniji v South Bethlehemu, Pa., kjer prebiva več tisoč ogrskih Slovencev. Želimo mu mnogo uspeha in blagoslova v novem vinogradu Gospodovem!

— **Vodovodna naprava nad bohinjskim tunelom.** Veliki bohinjski predor, ki združuje železniški postaji Bistrica — Bohinjsko jezero in Podbrdo, preplavljajo včasih velike množine vode. Spomladi, ko se v hribih taja sneg, vdere tuhtam v ta predor do dva tisoč litrov vode v eni sekundi. Samo obsebi umevno je, da ta množina vode marsikdaj prav občutno ovira železniški promet. Istotako večkrat vdere voda v bohinjski predor ob hudem deževju in nalihi. Da se pride temu v okom, so zgradili na sosednih hribih vodovodno napravo. Železniški inženirji so v juliju lanskega leta pričeli z delom, ki se utegne letos v oktobru dovršiti. Inženirji so našli na Črni prsti v višini kakih 1350 metrov kotel, v katerem so zgradili okrogli vodni revervar, ki zbira vse vodne odtokke sosednih višin ter jih odvaža po zgrajenem žlebu nizdol. Ta žleb se razprostira kakih 1000 metrov globoko, kjer se voda odteka v normalne struge. Na nekem kraju se je moralo za ta betoniran žleb razstreliti skalovje, na drugem zopet se je vsekati v zgornje plasti skal vodovodni kanal. Pri tem podjetju je izvršeno služila pri letošnjem vednem deževju kočar na Mangartu, ki leži v višini kakih 1400 metrov. Posebne težave je povzročal transport gradbenega materiala v to višino, ki so ga vseskoz morale prinašati mule. V zadnjih tednih je delo hitro napredovalo in vodovodnega ka-

nala je izgotovljenega že kakih 600 metrov, ki vodi množino vode ob pobočju Črne prsti. S tem utegne biti preprečeno vedno oviranje železniškega prometa po vdirajoči vodi.

Šlajerske novice.

š **Hajdin pri Ptuj.** Pred durmi mesta Ptuj, v narodni Hajdini se je dne 14. t. m. vršila velika slovesnost. Otvoril se je Kmečki društveni dom. Navzoči so bili državni in deželni poslanci dr. Korošec, Brzanič, Ozmeč. Slavnostni govor je imel dr. Hohnjec, ki je v vznesenih besedah proslavljajal prosvetno delo naše krščansko-socialne struje in njene uspehe. Poslanec dr. Korošec je omenjal, da so Kmečki domovi znak samostalnosti kmečkega stanu. Nekdaj so delali kmetje štafažo, sedaj si sami zidajo svoje društvene domove ob absenci liberalne frakcije. Č. g. kaplanu Šketu se je izročila častna diploma zaradi izrednih zaslug pri zgradbi. Petje in dve gledališki igri sta poveljčali krasno narodno slavlje.

š **Nesreča na mariborski postaji.** Ko je vozil ob 4. uri 20 min. popoldne proti postaji vsakdanji redni osebni vlak iz Gradca, je zapustil postajo neki tovorni vlak. Pod prehodom ob zgornjem delu postaje, ki pelje proti vili Alwies, sta se vlaka srečala. K sreči je pa osebni vlak privozil do premikališča še predno je zavozil tovorni vlak z vsemi svojimi vozovi na izhodni tir. Tako se je zgodilo, da je stroj osebnega vlaka zavozil v zadnje vozove tovornega vlaka, katerega je potiskal neki stroj. Dva prazna vozova sta bila razbita, tretji, zadnji pred strojem, obložen z žitnimi vrečami, je pa vsled trčenja skočil iz tira. Osebni vlak, katerega stroj je seveda tudi precej trpel, ni mogel naprej. Potniki so morali izstopiti in so šli peš na kolodvor. Tudi razbite vozove tovornega vlaka so spravili proč. Največ časa je še trajalo, da so spravili omenjeni naloženi tovorni voz zopet na tir. Še ekspresni vlak, ki pripelje okrog petih v Maribor, ni mogel takoj na postajo. Čakal pa ni dolgo in promet je bil zopet urejen. Težko ranjen pri nesreči ni bil nihče, samo male praske in male bunke so dobili nekateri potniki vsled sunka, ki ga je povzročilo trčenje. Kakor pravijo, se je nesreča pripetila, ker je kazalo železniško znamenje na »odprto«, a je bilo to prežgodaj, ker tovorni vlak še ni odpeljal.

š **Oseba vest.** Dne 16. t. m. je dokončal radgonski okrožni dekan, duhovni svetnik Franc Pinterič, mestni župnik v Radgoni, 80 let svojega življenja.

š **Brežice.** Istočasno kot na Krškem, ali morebiti malo poprej, je tudi na koru mestne župnijske cerkve v Brežicah izginilo veliko muzikalij. Od nekaterih je uzmovič pustil ovitke, ki so nosili ime lastnika — cerkve ali organista.

Primorske vesti.

p **Slovensko gledališče v Trstu** prične svojo letošnjo sezono v nedeljo, dne 28. t. m. Kot otvoritveno predstavo bodo igrali trodejsko dramo Srgjana Tučiča: »Gol-goto«, ki je že žela obilo priznanja.

p **Povodenj v Trstu.** Čudno se to sliši, a vendar je bila. V ponedeljek ob 11. popoldne je namreč počila na Miramarski cesti vodovodna cev drugega reda in kmalu je bila zemlja dvignjena in cesta poplavljen. Vode je bilo v par minutah na cesti toliko, da je bil ustavljen promet s tramvaji. Sreča je bila, da je počila le postranska cev, sicer bi bil oni del mesta poln vode. Občinski uslužbenci so do večera cev popravili in povodenj omejili.

p **V pokoj** je stopil prejšnji poveljnik tržaškega mornaričnega okraja podadmiral vitez Kohen. Pri tej priliki mu je cesar podelil viteški križec Leopoldovega reda. Vpokojeni podadmiral se naseli v Trstu.

p **Pred rovinjsko poroto** je bila 52-letna vdova Katarina Branjuka obsojena na osem let težke ječe, ker je letos spomladi zadala svoji svakinji z velikim kuhinjskim nožem za vrat tako težke telesne poškodbe, da je umrla. Obsojenka je živila s svojo svakinjo že dolgo časa v hudem navskrižju radi neke dedščine. Predno se je usodnega dne napotila k svoji svakinji, je veliki nož, s katerim ji je zadala smrtno poškodbo, nabrusila. Porotniki so vprašanje, se je li zgodil umor, zanikali, potrdili pa, da se je zgodil uboj.

p **Razpisano srednješolsko mesto.** Na slovenski gimnaziji v Gorici je zasesti s 1. oktobrom supletura iz latinščine, nemščine in slovenščine. Prošnje ravnateljstvu takoj.

Ljubljanske novice.

lj **Služba božja v ljubljanskih cerkvah.** Dodatno k temu se nam poroča: Na Rakovniku se vrše svete maše ob nedeljah: ob 6. pol 7. (če je mogoče), pol 8. in pol 10. s pridigo. Obhaja se med vsako sveto mašo in po potrebi. Spoveduje se od 5. naprej. — Popoldne je pol 4. pridiga, nato litanije

in po litanijah ura molitve. Vsako tretjo nedeljo v mesecu je popoldne po službi božji shod salez. sotrudnic, vsako četrto pa pridiga za vajo srečne smrti. Spoveduje se tudi popoldne od 5. naprej in v delavnikih vselej, kadar kdo pokliče.

lj **Podmaršal Können** iz Inomosta je včeraj došel v Ljubljano.

lj **Z dopusta** se je vrnil predsednik ljubljanskega deželnega sodišča Elsner. lj **Bivši hotelir »Tivolija«** gosp. Henrik Kenda je obiskal včeraj Ljubljano. Godi se mu, kakor je pripovedoval, v Sofiji dobro.

lj **Umrlj so v Ljubljani:** Martin Gregorin, tovarniški delavec, 64 let. — Vincenc Bonča, čevljarjev sin, 9 mesecev. — Anton Kocjan, posestnikov sin, 4 mesece, — Franciška Dovžan, delavka, 63 let. — Silva Sernjak, hči delavca tobačne tovarne, 8 mesecev. — Anica Scagnetti, posestnikova hči, 9 tednov.

lj **Obsojeni jud.** Včeraj je stal pred tukajšnjo okrajno sodnijo jud G., ki je na zvit način hotel oškodovati domačega trgovca z moko g. Vrečka. G. Vreček je kupil moko po ceni, kakor jo je prodal g. Fran Zorcu, žid pa je šel in prenenredil kupni list ter ga nesel g. Zorcu in mu dejal, naj on g. Vrečku pokaže kupni list, katerega je pri vagonu zvišal na 100 K. Sodnik uvidi krivico in škodo, ki bi jo imel nositi g. Vreček v znesku okroglo 300 K ter hoče obsoditi prekanjenega žida. Žid pa predlaga poravnavo. Sodišče razsodi, da mora plačati vse sodne stroške, ki so visoko narastli, zraven pa plača kot odškodnino 150 kron g. Vrečkotu. H koncu bode še omenjeno, da je gori omenjeni žid pred kratkim precej predrzno napadal nekega poštenega trgovca ter je moral vsled tega dati svoto 20 K za uboge otročice in plačati stroške dveh advokatov. Upajmo, da mož ne bode v prihodnje več tako postopal proti domačim slovenskim trgovcem.

lj **Nogometna tekma »Ilirija« s I. Fußball-Athletiksportklubom iz Celovca.** Kakor smo že poročali, igra I. moštvo »Ilirije« dne 21. t. m. z najboljšim koroškim moštvom I. Fußball- und Athletiksportklubom iz Celovca. Ker je v zadnjem času I. moštvo »Ilirije« pridno in sistematično treniralo in se vsled tega precej spopolnilo, tako da je danes v najboljši formi. Na drugi strani so pa Celovčani od lanske tekme precej pridobili, kar se imajo v prvi vrsti zahvaliti svojemu soigralcu in trenerju Bela Deutschu, ki je preje igral v budimpeštanskih prvorazrednih klubih in hoče igro prvorazrednih moštev tudi pri celovških atletih vpeljati, kar se mu je deloma že posrečilo. Kajti Celovčani se danes že bore za drugo mesto v alpski nogometni zvezi. Vse podrobnosti bomo priobčevali tekom prihodnjih dni.

lj **Tatvina.** Predvčerajšnjim okoli pol desete ure popoldne je bilo izpred hiše številka 4 na Privozu ukradeno ključavničarskemu mojstru Megliču že obrabljeno kolo. Policija po tatu nima nikakega sledu.

lj **Trpinčenje živali.** Ko je danes popoldne peljal nek Ranzingerjev hlapec s tovornim vozom mimo Vodnikovega trga, se mu je vdrlo kolo. Ker konja nista mogla voza izpeljati, je ubogo žival tako pretepaval, da se je nad tem zgražalo občinstvo.

lj **Skesan tat.** Pred mesecem je bil na Vodnikovem trgu ukraden ročni voziček Heleni Prevtnik. Včeraj pa je bil voziček zopet na prostoru nazaj, kamor ga je gotovo pripeljal skesan tat.

lj **Pri balinanju sta se sprla** v Burški ulici na Glincah Ivan Kovač in Rudolf Jereb. Med preprirom je Kovač udaril Jereba pod oko in ga telesno poškodoval. Kovača je vzela policija v varstvo.

Razstava živine na Dunaju.

Nizzeavstrijska kmetijska družba je priredila dne 12., 13. in 14. t. m. na Dunaju razstavo živine in poljedelskih strojev. Razstavo je otvoril poljedelski minister ekselencen Cenker. Navzoči so bili sekcijški šefi in drugi uradniki poljedelskega ministrstva ter mnogoštevilni živinorejci in živinorejski veččaki vseh avstrijskih dežel.

Minister in v enournem govoru razložil važnost živinoreje v Avstriji ter poudarjal, da se bo ministrstvo pričelo intenzivno pečati v vseh kronovinah z živinorejo. Posebno pozivlja avtonomne oblasti in kmetijske korporacije na intenzivno sodelovanje. Minister zelo priporoča rejo na užitek, vpeljejo naj se preizkusne molže, kontrolna društva, slaba živina naj se počasi proda mesarju. Nadalje priporoča pašo tam, kjer se izplača. Vpeljejo naj se v vseh deželah v pripravnih krajih središča za izrejo plemenske živine in vzrejevališča za bike. Potreba je temeljitega pouka o živinoreji.

Razstavilo se je 2000 glav govedi, veliko prašičev, perotnine, kuncev, koz in ovac ter poljedelskih strojev.

Razstavile so živino vse avstrijske dežele, razen Kranjske, Goriske in Dalmacije.

Največ se je pripeljalo živine s Poljskega in Moravskega. Posebno se je odlikovalo na razstavi domače poljske rdeče plemi govedi ter vzbujalo splošno pozornost. Ta živina je prav dobra za mleko, je trdna in zdrava, dokaz, da se dá veliko doseči z domačo živino. Moravska je razstavila veliko in težko živino berniške pasme. Češka je razstavila simentalno plemo, katere živina je bila po večini last velikih grajščakov. Razmeroma slabo so bile zastopane alpske dežele. Videlo se je precej lepih pincgavcev in eštalcev. Drugi so zbujaali precej pozornosti. Tudi nemški deli štajerske dežele so razstavili že lepo izrejeno domače pomursko plemo in križance pomurske pasme z montafonsko, kateri so se dobro posrečili. Švica je razstavila simentalno in freiburško plemo. Živina je bila sicer lepa, toda videlo se je, da se je že dalj časa v ta namen debelila.

Splošno je bila razstavljena živina lepa, opazilo pa se je, da imamo v Avstriji veliko preveč pasem in da se dela dosti preveč s tujimi plemeni, ki se pri nas ne sponašajo dobro. Potreba bo pričeti gojiti domača enobarvena plemena; z umno rejo in dobrim izbiranjem bomo dosegli več kakor s temi modernimi pasmami.

Dosti več se je pa pričakovalo o prašičih, katere so razstavile Štajerska, Avstrijska, Moravska in Češka. Le škoda, da se niso razstavili kranjski prašiči, gotovo bi bili odnesli vsa darila. Po sliki te razstave se pač lahko sodi, da imamo na Kranjskem najlepše prašiče v Avstriji.

Perutnine se je razstavilo prav veliko, toda izjemoma čeških gosi in rac, je bila slabše in močno pomešana.

Naravnost krasna razstava pa je bila kuncev in golobov.

Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za to razstavo 75.000 K, od katerih se je razdelilo za darila 35.000 K.

V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je zbrala velika množica avstrijskih in tujih živinorejcev na zborovanje v cirkusu Buschu. Vršil se je takomenovani avstrijski živinorejski dan. Navzoč je bil tudi poljedelski minister, kateri je v svojem krasnem govoru poudarjal veliko važnost stika in skupnega posvetovanja živinorejcev v Avstriji. Razpravljalo se je o zelo važnih živinorejskih vprašanjih in skušnjah različnih dežel. Žeteli bi bilo, da se uresniči želja komerc. svetnika Povšeta, da se priredi deželna razstava za živino na Kranjskem, samo naj bi se pritegnile še druge slovenske dežele.

— **Umrl** je Franc Turnšek v 24. letu starosti v Zagorju ob Savi. Pogreb bo v četrtek, dne 18. t. m., iz Kisovca na pokopališče.

Zadnje vesti.

SENZAČEN POTEK VELIKIH VAJ.

Tabor, 16. septembra. Velike vojaške vaje so se zato nenadoma prekinile, ker se je južni armadi pod poveljstvom bivšega vojnega ministra Auffenberga posrečilo celo severno armado tako obkoliti, da bi bila vjeta, če se ne bi bile vaje ustavile. Danes se južna in severna armada združita, da izvedeta jutri pod osebnim poveljstvom prestolonaslednika skupno vajo proti markiranemu sovražniku. Prestolonaslednik je generalu Auffenbergu na uspehu čestital.

CESAR VILJEM V AVSTRIJI.

Opaav, 16. septembra. Cesar Viljem se je na potu h knezu Lichnovskemu peljal tu mimo in mu je občinstvo v špalirju priredilo velike ovacije.

PRESTOLONASLEDNIK ODLIKOVAN.

Berolin, 16. septembra. Nemški cesar bo avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki pripada že 25 let pruski armadi, odlikoval s pruskim zasluznim križcem.

LAŠKI ŽUPAN V ZADRU LAŽE.

Zader, 16. septembra. Nasproti demintiju zadrškega župana Ziliotta, da se v Zadru ob priliki kongresa laškega dijaštva niso vršili nobeni izgredi, objavlja državna policija komunike, da so se izgredi vršili, da je bilo 12 oseb aretiranih, da je bila potrebna žandarnerijska asistena in da so Lahji enemu policistu nevarno pretili.

BOJI MED ČRNOGORCI IN ALBANCI.

Dunaj, 16. septembra. Med Črnogorci in malisorskima plemenoma Hoti in Grudu je prišlo vnovič do krvavega boja. Malisori so ubili črnogorskega častnika Spasiča in tri vojake, tri pa ranili.

DEMENTI.

Bukarešt, 16. septembra. Vest o sestanku med Majorescom in grofom Berchtoldom se uradno dementuje.

AVIATIČNI REKORD.

Pariz, 16. septembra. Aviatik Gouilliant, ki je včeraj preletel pot iz Savignya v Pariz, je napravil 230 km v eni uri, kar pomenja svetovni rekord v tem oziru.

UMOR.

Inomost, 16. septembra. Včeraj so našli umorjenega kmeta Ivana Zenka. Poškodbe kažejo, da je bil z vilami ubit. Ker so našli pri truplu 2200 K, se sumi, da se gre za maščevanje.

SAMOUOMOR.

Dunaj, 16. septembra. Vpokojeni polkovnik Edvard Schlögel se je zaradi živčne bolezni vrgel iz četrtega nadstropja n acesto in mrtev obležal.

KLOFUTAJOČEGA ČASTNIKA NA LICU MESTA USTRELIL.

Berolin, 16. septembra. Danes se je vršil v kazini častni sod v aferi slikarja profesorja Massa proti komorniku, ritmojstru Westernhagen. Šlo se je za neko notico v neki reviji, o kateri je ritmojster trdil, da jo je Mass proti njemu iz zlobe objavil. Ko sta se Mass in Westernhagen na hodniku v kazini srečala, je ritmojster Massu prisolil klofuto. Mass je nato potegnil revolver in Westernhagna ustrelil, da je na licu mesta mrtev obležal.

Iz slovanskega sveta.

— **Brat nemške cesarice** v Slavoniji. 13. t. m. je dospel v Osjek brat nemške cesarice Ernst Schleswig-Hollsteinski in se v spremstvu dvornega mojstra grofa Aormana podal v Narmance, kjer se bo pri grofu Rudolfu Normann udeležil velikega lova.

— **Prof. dr. Murko** v Bosni. V minulih počitnicah se je graški vseučiliški profesor dr. M. Murko več tednov mudil v Bosni, kjer je proučeval zadnje ostanke jugoslovanske narodne pesmi. Posnel je več pesmi v fonograf in fotografiral kakih 20 narodnih pevcev — guslarjev.

— **Odkup kmetov** v Bosni. V seji 6. t. m. je deželnioladni odesk za odkup kmetov v Sarajevu dovolil 117 novih posojil v znesku 142.100 K. Vsega vkup se je doslej dovolilo 10.815 posojil v skupnem znesku 19.443.790 K. Površina doslej odkupljene zemlje znaša: 78.581 ha 6099 m² obdelanega polja in 23.591 ha 371 m² gozda, skupaj 102.162 hektarov 6470 m²; od tega je bilo v obdelovanju kmetov 94.273 ha 5383 m² in 7899 ha 1087 m² begovskih zemljišč.

— **Tridesetletnico** prve češke (Komenskega) šole na Dunaju so te dni praznovali Čehi. Slavlje pač ni bilo veselo, saj imajo Čehi na Dunaju po 30 letnem hudem in požrtvovalnem boju na šolskem polju manj pravic nego pred 30 leti.

Putnikova žena umrla. Po dolgotrajni bolezni je te dni v Belgradu umrla žena Ljubica vojvode Putnika. sl **Pomanjkanje učiteljstva** v Srbiji. Da se pomanjkanju učiteljskih sil vsaj nekoliko odpmore, je srbski glavni naučni svet odločil, da morejo poslati stalne učiteljice tudi ona dekleta, ki so dovršila višjo deklisko šolo.

Šabac glavno izvozno mesto. Srbski listi poročajo, da bo v novi avstro-ogrsko-srbski trgovinski pogodbi za glavno izvozno mesto določen Šabac.

V varstvo rudništva v novih srbskih krajih je srbska vlada izdelala načrt zakona, glasom katerega bo srbska država sama prevzela vsa še prosta rudolodstva, da se tako zabrani spekulacija. Obenem se je napravil podroben načrt za iskanje rud.

Svojega očeta je ustrelil Života Ačimović iz Kurjače v Srbiji. Vzrok: očetovo nemoralno življenje in surovo postopanje z družino.

Polkovnik umrl na koleri. Minulo soboto je v Nišu nenadoma na koleri umrl polkovnik Milovan Nedić, ki se je v zadnji vojski s Turki odlikoval kot poveljnik slavne »leteče divizije«, ki je z neverjetno naglico prodirala v Staro Srbijo in Macedonijo in se z nenavadnimi napadi udeležila vseh bojev. V vojski z Bulgari se je odlikoval pri napadu na Stip. Bil je povsod priljubljen; Turki so ga imenovali Neda pašo.

Trgovsko - politične zveze med Srbijo in Rumunijo. Priprave za ustanovitev direktne brzojavne zveze med Srbijo in Rumunijo so v polnem teku. Brzojavna zveza bo tekla od Turun Severina čez Belgrad in Niš v Skoplje. Obenem se vrše pogajanja za unificiranje blagovnih tarifov v Srbiji in Rumuniji, s čemer bi se utrdila pot bodoči carinski uniji.

Odpust kazni vojakom. Srbski kralj je podpisal ukaz, s katerim se vojakom, ki so se v vojni hrabro obnašali, odpuste kazni za prestopke in pregreške.

Načrt za srbsko spominsko vojno kolajno je napravil kipar Meštrovic. Na eni strani je podoba kralja Petra na konju z orlom nad njim, na drugi strani pa dva klečeča srbska vojaka; v ozadju je gračaniška cerkev in nad njo vila, ki troši vence.

Izjava eksarhistov. Dosedanji duhovniki eksarhisti v skopeljskem okrožju so poslali na srbsko vlado pis-

meno izjavo o svojem prostovoljnem prestopu pod oblast srbske cerkve.

Premog je pošel srbskim državnim železnicam radi ogromnega prometa v zadnjem času in je moralo ravnateljstvo od zasebnikov kupiti za 90.000 dinarjev premoga. Drugače zadoščajo državni premogovniki.

Za vojaške zgradbe v novih krajih bo srbsko vojno ministrstvo odobrilo kredit 500.000 dinarjev.

Rogaški

Tempel

Styria

Donati

Najmočnejši
prirodni vrelec magnezijo-
glauberske soli

Zaloga:

Mihael Kastner in A. Šarabon, Ljubljana.

Zahvala.

2838

Prigodom bridke izgube naše ljubljene soproge oziroma matere, gospe

Vere Tauses

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so čustvovali z nami za časa dolgotrajne mučne bolezni in ob smrti rajnice in ki so jo spremili na poti k večnemu počitku. Istotako se še zahvaljujemo vsem darovalcem šopkov in vencev.

V Ljubljani, dne 15. sept. 1913.

Žalujoči ostali.

V „Narodni kavarni“

od danes naprej vsak dan

KONCERT

dunajske elitne damske kapele

Začetek ob 8.

Vstop prost.

Za obiskovalce koncerta zlasti prikladna

restavracija „Zlatorog“

poleg „Narodne kavarne“

s svojo priznano dobro kuhinjo, pristnimi

vinu in izbornim češkim pivom.

Priporoča se slavnemu občinstvu ter

prosi za obilen poset

2840

Fran Krapeš.

Prodajalniško opravo

za špecerijsko trgovino želi kupiti Fr. Vogrinec v Očeslavcih, pošta Ivajnci, štajersko. 2786

Dva dijaka

se sprejmeta na stanovanje event. tudi hrano. Vprašanja pod št. 1000 L. 2716 na upravništvo „Slovenca“. 2716

Št. 20.268.

Prodaja slame.

V sredo, 17. t. m. ob pol 3. uri popoldne se bode prodajala v cukrarni večja množina slame potom javne dražbe. Vhod čez dvorišče na Poljanskem nasipu. Kupci se vabijo.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 16. septembra 1913.

Hiša

obstoječa iz štirih stanovanj in vrtom se poceni proda, v Rožni dolini št. 227, cesta IV. pri Ljubljani. 2662

Naravna

Bilinska kislavoda

najbogatejši alkalični (natron-lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pijača. O vrednosti bilinske izvolite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Kranjske klobase

po 20 in 40 v komad najboljšje vrste razpošiljam po povzetju od 10 kron naprej; pri večjem naročilu poštne prosto ter prodajam iste tudi vsako sredo in soboto na trgu v Ljubljani. Josip Primc, gostilničar in izdelovalec klobas, Selo št. 23 pri Ljubljani. 2753

V smislu sklepa občinskega odbora se razpisuje služba

občinskega sluga

sposojena z več drugimi službami. — Plača primerna. Pismene prošnje je vlagati do 30. t. m. na podpisani urad.

Občinski urad v Šmartnem pri Litiji,

14. septembra 1913.

2831

Zupan: L. Hostnik.

Organist

oženjen, 30 let star, išče službe. — Sprejme tudi kako drugo primerno službo. — Ponudbe na upravo lista pod št. 2830.

Fiorentina offresi per lezioni.

Obrniti se je na gđ. Cavini, Gledališka ulica št. 10, I. nadstropje, levo stopnišče od 11. do 12. ure dopoldne.

Lep lokal

primeren za manufakturno trgovino in trgovino z obleko na najbolj prometnem kraju v Ljubljani

se išče v najem

Ponudbe pod »Lokal W. N. 7564« na Rudolfa Mosse, Dunaj I. Selterstätt 2. 2837

Kupim

ali vzamem v najem malo trgovino katerekoli vrste (specerija je izvzeta) v Ljubljani event. se udeležim pri kakem večjem podjetju. Obširne ponudbe pod »Laibach W. M. 7563« na Rudolfa Mosse, Dunaj I, Selterstätt 2. 2836

Šest dni! Senzacija!

Od srede, dne 17., do ponedeljka, dne 22. septembra: **Benečanske sanje.**

Socialni igraček v treh delih. Pretresujoča vsebina, krasno igrano igrano, sijajne scenerije Benetk, Milana in Pariza.

Prdstave vsak dan ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri. 2778

Kinematograf Ideal.

2839